

ДОДИПЛОМНА ТА ПІСЛЯДИПЛОМНА МЕДИЧНА ОСВІТА

УДК: 378.147:61:159.922.7

DOI: 10.24061/2413-4260. XV.4.58.2025.2

**О. П. Волосовець, М. В. Кривопустова,
С. П. Кривопустов, Н. В. Грищенко,
К. І. Пилипко**

Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
(м. Київ, Україна)

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ
НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ:
ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ
СПІЛКУВАННЯ З ДИТИНОЮ»**

Резюме.

Сучасна медична освіта дедалі більше орієнтується не лише на засвоєння фундаментальних знань із клінічних та біомедичних наук, а й на розвиток так званих «soft skills», серед яких провідне місце займають комунікативні компетентності. У педіатрії ефективна комунікація має особливе значення, адже вона охоплює не лише дитину, але й її батьків чи опікунів. Курс «Основи спілкування з дитиною» було впроваджено в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця з метою формування цих компетентностей на ранньому етапі підготовки майбутніх лікарів.

Мета дослідження. Оцінити ефективність курсу «Основи спілкування з дитиною» у формуванні комунікативних навичок у студентів першого курсу Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Матеріали та методи. У дослідженні взяли участь 153 студенти першого курсу Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Оцінювання рівня засвоєння знань здійснювалося за шкалою ECTS. Використовувалися такі методи: поточний і підсумковий контроль знань, виконання практичних завдань та ролевих ігор, а також анкетування студентів щодо задоволеності курсом і методикою викладання. Дослідження не мало грантової підтримки та виконувалося у межах науково-дослідної роботи кафедри педіатрії № 2 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Код державної реєстрації 0120U100804.

Результати. Результати показали достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, розвиток практичних умінь у сфері активного слухання, емпатії та встановлення ефективного контакту з дитиною. Студенти продемонстрували позитивну динаміку під час роботи зі змодельованими клінічними ситуаціями. Розподіл результатів за шкалою ECTS свідчить про переважання високих оцінок. Понад 94% респондентів відзначили високий рівень задоволеності курсом, а більше ніж 88% – суттєве покращення комунікативних навичок. Найбільший інтерес (93%) викликала практична складова – спілкування з дитиною та аналіз клінічних випадків. Основними труднощами виявилися відсутність попереднього досвіду спілкування з дитиною (56,2%), зокрема найбільші виклики виникали у взаємодії з дитиною до 3 років (35,9%) та підлітками 14-18 років (23,5%).

Висновки. Курс «Основи спілкування з дитиною» продемонстрував ефективність у покращенні як теоретичних знань, так і практичних комунікативних умінь студентів-медиків першого курсу. Інтерактивні методи навчання такі, як рольові ігри, симуляції, групові дискусії високо оцінені студентами та суттєво сприяли зростанню їхньої впевненості у педіатричній комунікації. Отримані результати підтверджують актуальність інтеграції цієї дисципліни у навчальні плани та підкреслюють необхідність приділення більшої уваги стратегіям спілкування з дитиною молодшого віку та підлітками.

Ключові слова: медична освіта; комунікативні навички; студенти-медики.

Вступ

Зважаючи на те, що сучасні умови постійно створюють нові бар'єри та виклики для системи вітчизняної вищої медичної освіти й галузі охорони здоров'я, науково-педагогічні кадри та здобувачі освіти змушені безперервно пристосовуватись до змін [1, 2]. Вимоги, зумовлені реформуванням системи медичної освіти у зв'язку зі вступом нашої країни до єдиного європейського і світового простору, і водночас умови війни та пандемії визначають підвищену потребу пошуку ефективних методів підготовки майбутніх фахівців [3].

Сучасна медична освіта дедалі більше орієнтується не лише на формування фундаментальних знань із клінічних та біомедичних дисциплін, а й на розвиток так званих «soft skills», серед яких провідне місце займають комунікативні компетентності. Згідно з дослідженнями, ефективна взаємодія лікаря з пацієнтом безпосе-

редньо впливає на якість діагностики, прихильність до лікування та задоволеність пацієнта медичною допомогою [4, 5]. Ефективне спілкування з маленькими пацієнтами та їхніми родинами – одна з основних навичок, яку здобувачі вищої медичної освіти повинні постійно розвивати у процесі навчання. Однак спілкування з пацієнтами дитячого віку є особливою складністю [6].

У сфері педіатрії значення комунікації зростає, оскільки вона охоплює не лише самих дітей, але й їхніх батьків чи опікунів. Робота з дитячими пацієнтами нерідко створює додаткові виклики для медичних працівників, а особливо для студентів та майбутніх лікарів. Уміння налагодити довірливі стосунки, пояснити складну інформацію доступною мовою, виявити емпатію та підтримати пацієнта є основою формування ефективної співпраці системи «лікар–дитина–родина» [7, 8].

Натомість недостатній рівень комунікаційних навичок у педіатрії ускладнює налагодження діалогу з дитиною та її родиною, що може призвести до неповного збору анамнезу, неточностей у діагностиці та зниження прихильності до лікування. Як наслідок, зростає ризик лікарських помилок і неефективності терапії. Використання спеціально адаптованих до дитячої практики комунікативних стратегій сприяє позитивній взаємодії, полегшує співпрацю під час опитування та фізикального обстеження [9].

Попри це, у навчальних планах медичних університетів програми, спрямовані на розвиток комунікаційних навичок із дітьми, підлітками та їхніми сім'ями, трапляються нечасто – як у вигляді спеціальних курсів, так і у формі практичних занять чи клінічних спостережень.

Водночас окремі дослідження доводять, що рівень комунікативних умінь може навіть знижуватися протягом чотирьох років навчання у медичному університеті. Так, у великому південноамериканському медичному закладі було проведено дослідження, у якому вивчалися ставлення студентів до навчання комунікації, рівень знань та впевненість у спілкуванні з пацієнтами. Було встановлено, що студенти четвертого курсу демонстрували значно вищу впевненість у власних навичках, ніж першокурсники. Проте рівень знань та ставлення до навчання принципово не відрізнялися. Водночас позитивне ставлення до вивчення комунікацій суттєво корелювало з усвідомленням значення цієї компетенції та впевненістю у спілкуванні з пацієнтами [10, 11].

Вивчення дисципліни «Основи спілкування з дитиною» у Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця має на меті раннє формування в студентів умінь комунікативної взаємодії, що є важливим елементом професійної підготовки майбутніх лікарів. Відомо, що впровадження інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри, симуляційні вправи та групові дискусії, значно підвищує рівень засвоєння матеріалу і сприяє розвитку практичних навичок.

Таким чином, актуальність даного дослідження полягає у визначенні ефективності викладання дисципліни «Основи спілкування з дитиною» серед студентів першого курсу, що дозволить оптимізувати освітню програму та вдосконалити методику формування професійної комунікативної компетентності.

Мета дослідження. Оцінити ефективність курсу «Основи спілкування з дитиною» у формуванні комунікативних навичок у студентів першого курсу Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Матеріали та методи дослідження

У дослідженні брали участь 153 студенти 1 курсу Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Для оцінювання рівня засвоєння матеріалу використовувалася шкала ECTS.

Методи дослідження, використані у роботі, включали: поточний та підсумковий контроль знань; виконання практичних завдань і рольових ігор, а також, анкетування студентів щодо задоволеності дисципліною та методикою її викладання.

Результати дослідження

За результатами підсумкового оцінювання студенти продемонстрували:

- достатній рівень знань теоретичного матеріалу;
- розвиток практичних умінь у сфері активного слухання, емпатії та ефективного контакту з дитиною;
- позитивну динаміку щодо вміння працювати у змодельованих клінічних ситуаціях.

Розподіл результатів за шкалою ECTS свідчить про переважання високих оцінок. Це вказує на ефективність інтерактивних форм навчання, зокрема тренінгів, рольових ігор та симуляційних вправ.

За даними опитування студентів, основними чинниками вибору дисципліни стали усвідомлення практичної цінності курсу. Таким чином мотиви, пов'язані з особистою зацікавленістю у комунікації з дітьми, залишаються поширеними серед студентів. Це підкреслює необхідність подальшої популяризації курсу та акцентування його значущості для майбутньої професійної діяльності лікаря.

Також за даними анкетування, переважна більшість студентів (понад 94%) висловили високий рівень задоволеності дисципліною. Це свідчить про значну ефективність навчального курсу, позитивне сприйняття викладання та його високу практичну цінність у підготовці майбутніх лікарів. По закінченню курсу понад 88% студентів відзначили суттєве покращення своїх навичок комунікації, що підтверджує ефективність дисципліни у формуванні практичної комунікативної компетентності. Отримані результати також свідчать про доцільність подальшого впровадження інтерактивних методів навчання, які допомагають майбутнім лікарям впевненіше почуватися у процесі взаємодії з дітьми.

Переважна більшість студентів (понад 63%) виявили найбільший інтерес саме до практичної складової дисципліни – спілкування з дітьми та обговорення клінічних ситуацій (Рис. 1). Це підтверджує, що студенти вбачають найбільшу цінність курсу у розвитку практичних навичок та можливості застосовувати комунікативні стратегії в реальному клінічному середовищі.

Попри це, студенти відмітили і деякі труднощі комунікаційних навичок, а саме відсутність досвіду у спілкуванні з дітьми стала головним викликом – про це повідомили 86 студентів (56,2%). При цьому було з'ясовано, що найбільші труднощі у спілкуванні виникають із дітьми віком до 3 років (35,9%). Досить високим є також показник серед підлітків віком від 14 до 18 років – 23,5%, що свідчить про складність встановлення ефективного діалогу на різних етапах розвитку. Дещо менше опитаних відзначили труднощі у спілкуванні з дітьми віком 3-6 років (19%) та 10-14 років (13,7%). Найменш проблемною групою виявилися діти вікової категорії 6-10 років (8%) (Рис. 2). Отримані дані підкреслюють необхідність поглибленого вивчення вікових психологічних особливостей та формування комунікативних навичок, зокрема у взаємодії із наймолодшими дітьми та підлітками. Саме ці вікові групи потребують найбільшої уваги майбутніх фахівців, оскільки ефективне спілкування з ними є запорукою якісної діагностики, профілактики та лікувально-виховної роботи.

- Спілкування з дітьми в клініці
- Обговорення теми з викладачем, розбір ситуативних задач
- Вивчення методичних рекомендацій

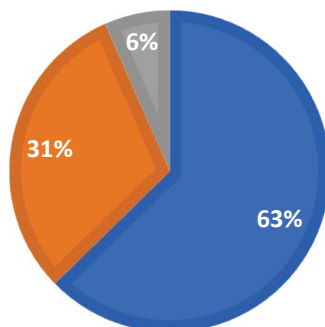

Рис. 1. Що для студентів було найбільш цікавим при вивченні дисципліни «Основи спілкування з дитиною»

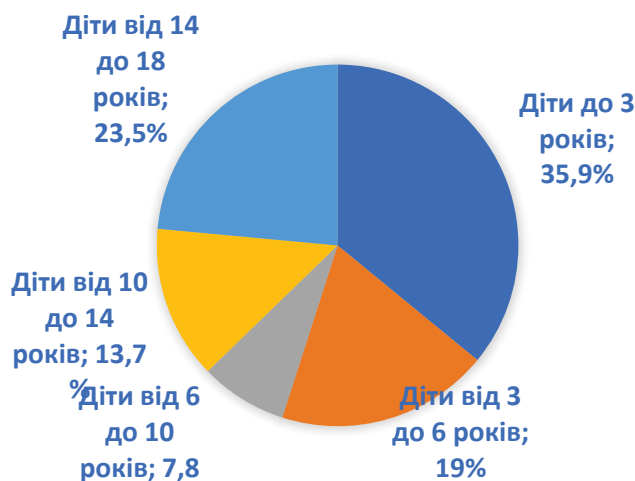

Рис. 2. З дітьми якого віку, на думку студентів, найважче спілкуватися

Обговорення результатів дослідження

Ефективна комунікація між медичними фахівцями та дітьми, а також їхніми батьками чи опікунами є ключовим елементом успішного ведення пацієнтів дитячого віку. У порівнянні з дорослими, процес комунікації з дітьми часто потребує більших зусиль та спеціальних підходів. Американська академія педіатрії наголошує, що саме ефективна комунікація становить основу якісного догляду, оскільки вона враховує потреби маленького пацієнта та особливості сімейної взаємодії, роблячи медичну допомогу орієнтованою як на дитину, так і на її родину [7, 10].

Відомо, що Педіатрія є чи не найскладнішою серед усіх медичних спеціальностей, що обумовлено необхідністю ефективної комунікації з дітьми. Подібні опитування також показали, що багато дітей незадоволені ставленням до них медичних працівників під час госпіталізації. Отже, покращення навичок комунікації з дітьми є поточною потребою медицини, що повинно бути визнано усіма університетами, а студенти повинні бути забезпечені належними інструментами для ефективної комунікації щодо конкретних методів навчання під час проходження клінічної практики [11, 12].

Отримані нами результати підкреслюють важливість дисципліни «Основи спілкування з дітьми» у підготовці майбутніх лікарів, що узгоджується з даними інших дослідників. Високий рівень задоволеності студентів курсом підтверджує ефективність інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри, тренінги та симуляційні вправи. Подібні висновки наведені у відомих роботах [13, 14], де зазначено, що активні методи сприяють кращому засвоєнню знань та розвитку практичних навичок у медичній освіті. Отже, сучасні виклики також вимагають запровадження у навчальний процес сучасних ефективних навчальних технологій, наприклад, таких як воркшоп (workshop) та «CASE-BASED LEARNING» [15].

Студенти особливо цінують практичну складову дисципліни – комунікацію з дітьми та розбір клінічних ситуацій. Це відповідає спостереженням Harden & Laidlaw [16], які підкреслюють значення клінічно орієнтованого навчання для формування комунікативної компетентності лікаря. Отримані дані також підтверджують, що саме практичний досвід формує у студентів впевненість у взаємодії з пацієнтами різного віку.

Водночас саме недосвідченість у роботі з дітьми є бар'єром для ефективної комунікації студентів-медиків [17, 18]. Це підтвердили і студенти в нашому опитуванні – як певні труднощі, які виникали при спілкуванні з дітьми. Найбільш проблемними виявилися дві групи – діти віком до 3 років (35,9%) та підлітки віком 14-18 років (23,5%). Такий розподіл пояснюється специфікою розвитку: ранній дитячий вік характеризується обмеженими вербальними можливостями, тоді як підлітковий період пов'язаний із пошуком автономії та критичністю у сприйнятті дорослих.

Зіставлення наших результатів з літературними даними дозволяє стверджувати, що ефективна підготовка майбутніх лікарів повинна включати поглиблене вивчення вікової психології та спеціальні модулі, присвячені спілкуванню з дітьми різних вікових груп [20]. Саме систематичне навчання комунікації підвищує якість взаємодії між лікарем і пацієнтом, а отже і результативність лікування [19, 20].

Таким чином, отримані дані не лише підтверджують ефективність курсу, але й вказують на напрями його удосконалення, зокрема більший акцент на практичних навичках, моделювання ситуацій із дітьми раннього та підліткового віку, а також розвиток емпатії та активного слухання як ключових складових професійної компетентності лікаря.

Висновки

Отримані результати підтверджують доцільність подальшої інтеграції дисципліни «Основи спілкування з дітьми» у навчальні плани закладів вищої медичної освіти, а також удосконалення підходів до викладання з метою формування у студентів сталих комунікативних навичок, орієнтованих на дитину та її родину. Особливу цінність для студентів становить практична

складова курсу, зокрема спілкування з дітьми та аналіз клінічних ситуацій, що підтверджує орієнтацію молодих фахівців на набуття реальних комунікативних компетенцій.

Перспективи подальших досліджень

Отримані під час дослідження результати потребують подальшого впровадження у навчальний процес підготовки здобувачів вищої медичної освіти з метою поліпшення у них комунікативних компетентностей.

Конфлікт інтересів

Автори підтверджують відсутність будь-яких реальних чи потенційних конфліктів інтересів, що могли б вплинути на результати представленої роботи.

Фінансування

Дослідження не мало грантової підтримки та виконувалося у межах науково-дослідної роботи кафедри педіатрії № 2 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Код державної реєстрації 0120U100804.

Етичні аспекти

У процесі проведення дослідження автори дотримувалися всіх належних етичних норм.

Внесок авторів

Кривопустова М. В. – концепція та дизайн, збір матеріалу та його аналіз, написання тексту; Волосовець О. П. – написання тексту, редагування, концепція та дизайн; Кривопустов С. П. – концепція та дизайн, аналіз матеріалу, редагування; Грищенко Н. В. – збір матеріалу, написання тексту; Пилипко К. І. – збір матеріалу, написання тексту.

Література:

1. Кучин ЮЛ, Власенко ОМ, Кучеренко ІІ, Микитенко ПВ. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів вищої медичної освіти: методичні та технічні аспекти реалізації. Теорія та методика управління освітою. 2023;2(56):163-9. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.2.36>
2. Volosovets OP, Lurin IA, Naumenko OM, Volosovets AO, Kryvopustov SP. Current challenges for the health care system due to the lack of medical staff and the continuous professional development of doctors. Wiad Lek. 2022;75(5 pt 1):1135-9. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek202205115>. PMID: 35758491.
3. Kuchyn IuL, Vlasenko OM, Melnyk VS, Stuchynska NV, Kucherenko II, Mykytenko PV. Simulation training and virtual patients as a component of classroom training of future doctors under COVID-19 conditions. Wiad Lek. 2022;75(5 pt 1):1118-23. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek202205112>. PMID: 35758488.
4. Rios IC. Communication in medicine. Rev de Med. (Sao Paulo). 2012;91(3):159-62. DOI: <https://doi.org/10.11606/issn.1679-9836.v91i3p159-162>
5. Rautakoski P, Ursin PA, Carter AS, Kaljonen A, Nylund A, Pihlaja P. Communication skills predict social-emotional competencies. J Commun Disord. 2021;93:106138. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2021.106138>. PMID: 34182379.
6. Forsey J, Ng S, Rowland P, Freeman R, Li C, Woods NN. The Basic Science of Patient-Physician Communication: A Critical Scoping Review. Acad Med. 2021;96(11S): S109-S118. DOI: <https://doi.org/10.1097/acm.0000000000004323>. PMID: 34348382.
7. Medeiros GJM, Negrao BJ, Sales MRP, de Paula Goulart LR, Appenzeller S. Communication skills in pediatrics: perception of medical students. BMC Med Educ. 2024;24(1):1545. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-024-06578-6>. PMID: 39732667; PMCID: PMC11682658.
8. Sullivan C, Condron C, Mulhall C, Almulla M, Kelly M, O'Leary D, et al. Preparing for pediatrics: Experiential Learning helps medical students prepare for their clinical Placement. Front Pediatr. 2022;10:834825. DOI: <https://doi.org/10.3389/fped.2022.834825>. PMID: 35311060; PMCID: PMC8931532.
9. Wright KB, Bylund C, Ware J, Parker P, Query JL, Baile W. Medical student attitudes toward communication skills training and knowledge of appropriate communication between provider and patient: a comparison between first- and fourth-year medical students. Med Educ Online. 2006;11(1):4594. DOI: <https://doi.org/10.3402/meo.v11i.4594>. PMID: 28253797.

10. Peterson E, Morgan R, Calhoun A. Improving Patient- and Family-Centered Communication in Pediatrics: A Review of Simulation-Based Learning. *Pediatr Ann.* 2021;50(1): e32-e38. doi:10.3928/19382359-20201211-02
11. Healthcare Commission. Healthcare Commission Patient Survey Report 2004 – young patients [Internet]. Picker Institute Europe; 2024[cited 2025 Aug 27]. 57p. Available from: http://www.nhssurveys.org/Filestore/CQC/YP_KF_2004.pdf
12. Marginean CO, Melit LE, Chincesan M, Muresan S, Georgescu AM, Suciu N, et al. Communication skills in pediatrics – the relationship between pediatrician and child. *Medicine (Baltimore)*. 2017;96(43): e8399. DOI: <https://doi.org/10.1097/MD.0000000000008399>. PMID: 29069036; PMCID: PMC5671869.
13. Frost KA, Metcalf EP, Brooks R, Kinnersley P, Greenwood SR, Powell CV. Teaching pediatric communication skills to medical students. *Adv Med Educ Pract.* 2015;6:35-43. DOI: <https://doi.org/10.2147/AMEP.S75133>. PMID: 25653569; PMCID: PMC4303365.
14. Lee T, Lin EC, Lin HC. Communication skills utilized by physicians in the pediatric outpatient setting. *BMC Health Serv Res.* 2022;22(1):993. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12913-022-08385-5>. PMID: 35927741; PMCID: PMC9354305.
15. Годованець ЮД, Бабінцева АГ. Актуальність впровадження моделі «CASE-BASED LEARNING» (CBL) у систему фахової підготовки та безперервного професійного розвитку лікарів. *Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина*. 2019;9(2):9-15. DOI: <https://doi.org/10.24061/2413-4260.IX.2.32.2019.2>
16. Harden RM, Laidlaw JM. *Essential skills for a medical teacher: An introduction to teaching and learning in medicine*. 2nd ed. Edinburgh: Elsevier; 2017. 290p.
17. Silverman J, Kurtz S, Draper J. *Skills for communicating with patients*. 3rd ed. CRC: Press; 2013. 317p.
18. Грищенко НВ, Ковальчук ОЛ. Самостійна робота студентів з педіатрії як невідмінна компонента в надбанні компетентностей майбутнього лікаря. *Медицина та фармація: освітні дискурси*. 2025;1:34-40. DOI: <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2025-1-7>
19. Грищенко НВ, Ковальчук ОЛ. Моніторинг рівня задоволеності якістю підготовки з педіатрії здобувачів освіти за спеціальністю 222 «Медицина» факультету підготовки іноземних громадян Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. *Здоров'я дитини*. 2024;19(4):208-13. DOI: <https://doi.org/10.22141/2224-0551.19.4.2024.1707>
21. Волосовець ОП, Науменко ОМ, Цимбалюк РС, Кривоустов СП, Грищенко НВ, Мозирська ОВ, та ін. Досвід підготовки та атестації з педіатричних дисциплін здобувачів освіти за спеціальністю 222 «Медицина». *Здоров'я дитини*. 2023;18(6):446-52. DOI: <https://doi.org/10.22141/2224-0551.18.6.2023.1632>
22. Shevtsova TI, Saltanova SD. The student scientific society of the pediatrics department № 2 of the national medical university as a critical component in shaping the future pediatric physician and researcher. *Bulletin of problems in biology and medicine*. 2024;1:310-8. DOI: <https://doi.org/10.29254/2077-4214-2024-1-172-310-318>

DEVELOPMENT OF COMMUNICATION SKILLS IN MEDICAL STUDENTS: EXPERIENCE OF TEACHING THE COURSE «FUNDAMENTALS OF COMMUNICATION WITH A CHILD»

O. Volosovets, M. Kryvopustova, S. Kryvopustov, N. Gryshchenko, K. Pylypko

**Bogomolets National Medical University
(Kyiv, Ukraine)**

Summary.

Introduction. Contemporary medical education places increasing emphasis not only on the acquisition of foundational knowledge in clinical and biomedical sciences but also on the development of non-technical competencies, among which communication skills constitute a critical domain. In paediatrics, effective communication assumes particular significance, as it necessitates interaction not solely with the child patient but also with parents or legal guardians. To foster these competencies at an early stage of professional formation, the course «Fundamentals of Communication with a Child» was implemented at Bogomolets National Medical University.

Materials and Methods. The study enrolled 153 first-year students of the medical faculty. Assessment of knowledge acquisition was conducted using the European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) grading scale. The following assessment modalities were employed: formative and summative evaluation, performance of practical tasks, role-play simulations, and a post-course survey addressing student satisfaction with instructional content and pedagogical methods. The study did not receive grant support and was conducted as part of the research work of the Department of Paediatrics No. 2 of the Bogomolets National Medical University. State registration code 0120U100804.

Results. The findings indicated an adequate level of theoretical knowledge, alongside measurable improvement in practical competencies, particularly in active listening, empathic engagement, and establishment of effective rapport with paediatric patients. Positive progression was observed in students' performance during simulated clinical encounters. Distribution of final grades according to the ECTS scale revealed a predominance of high achievement levels. More than 94% of respondents expressed a high degree of satisfaction with the course; over 88% reported a substantial enhancement in communication skills. The practical component elicited the strongest interest (93%), especially interactive communication with children and structured case discussions. The principal challenges identified included insufficient prior experience in paediatric communication (56.2%), with the most pronounced difficulties occurring in interactions with children under 3 years of age (35.9%) and adolescents aged 14-18 years (23.5%).

Conclusion. The course «Fundamentals of Communication with a Child» demonstrated effectiveness in enhancing both theoretical understanding and practical communication abilities among first-year medical students. Interactive pedagogical strategies – including role-play simulations, clinical scenario-based training, and group discussions – were highly rated by participants and contributed significantly to increased self-efficacy in paediatric communication contexts. These results support the curricular integration of dedicated communication training in early medical education and underscore the necessity of reinforcing targeted strategies for communication with the youngest children and adolescents.

Keywords: Medical Education; Communication Skills; Medical Students.

Контактна інформація:

Волосовець Олександр Петрович – член-кореспондент Національної академії медичних наук України, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри педіатрії № 2 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (м. Київ, Україна).
e-mail: volosovec@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7246-0768>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57204219098>

ResearcherID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/958896>

Кривопустова Марія Віталіївна – PhD, асистент кафедри педіатрії № 2, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (м. Київ, Україна).

e-mail: kryvopustova@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7200-4703>

Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57225062934>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/3650344>

Кривопустов Сергій Петрович – Доктор медичних наук, професор, професор кафедри педіатрії № 2, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (м. Київ, Україна).

e-mail: sergii.kryvopustov@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8561-0710>

Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202620713>

Research ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAD-1339-2020>

Грищенко Наталія Василівна – к.м.н., доцент кафедри педіатрії № 2, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (м. Київ, Україна).

e-mail: natgrishchenko5@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4814-3919>

Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=15750447000>

Пилипко Катерина Ігорівна – студентка 6 курсу ННІ медицина Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (м. Київ, Україна).

e-mail: katpylypko@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-9285-9034>

Contact Information:

O. Volosovets – Corresponding Member of National Academy of Medical Sciences of Ukraine, DSc, PhD, Professor, Head of Department of Pediatrics № 2 of Bogomolets National Medical University (Kyiv, Ukraine)

e-mail: volosovec@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7246-0768>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57204219098>

ResearcherID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/958896>

M. Kryvopustova – PhD, Assistant Professor of the Department of Pediatrics 2, Bogomolets National Medical University (Kyiv, Ukraine)

e-mail: kryvopustova@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7200-4703>

Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57225062934>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/3650344>

S. Kryvopustov – MD, PhD, Professor of the Department of pediatrics 2, Bogomolets National Medical University (Kyiv, Ukraine)

e-mail: sergii.kryvopustov@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8561-0710>

Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202620713>

Research ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAD-1339-2020>

N. Gryshchenko – PhD, Associate Professor at the Department of Pediatrics No. 2, Bogomolets National Medical University (Kyiv, Ukraine)

e-mail: natgrishchenko5@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4814-3919>

Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=15750447000>

K. Pylypko – Bogomolet's National medical university 6 course student (Kyiv, Ukraine)

e-mail: katpylypko@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-9285-9034>

Надійшло до редакції 11.09.2025 р.

Підписано до друку 28.11.2025 р.